

akateemisen (vapaaehtois)työn muotona, ja uumoilen, että päädyn jonkinlaisiin toimitushommiin vielä joskus tulevaisuudessakin. Mutta ensin pidän taukoa!

Tieteellinen julkaisuutoiminta on muuttunut jo näinä vuosina paljon, onneksi uhkakuvista huolimatta suomenkielinen julkaiseminen ei ole vähentynyt. Muutoksissa ei ole näkyvissä suvantovaihetta – seuraava toimitus joutunee ottamaan jonkinlaista kantaa muun muassa tekoälyvälineiden käyttöön kirjoittamisessa ja arvioinnissa ja ehkä jopa toimitustyössä. Tämän kirjoituksen tuottamisessa hyödynsin kuitenkin vain luomuälyä, eikä sen merkitys toivottavasti jatkossakaan vähene. Juoksen (tai ehkä pyöräilen?) tämän viimeisen kirjoitus- ja toimitussuoran tyytyväisin mielin.

Ossi Ollinaho^a & Minna Santaoja^b

Timanttista avointa julkaisuutoimintaa

Istahdimme helteisenä kesäkuun päivänä Amurin museokorttelin rauhaan Tampereella jakamaan ajatuksia lehden toimittamisesta, hakemaan yhteistä linjaa ja suuntaamaan tulevaa. Vastaanotamme Alue ja Ympäristö -lehden jaetun päätoimittajuuden moninaisen, syvenevän ja epämääräistyvän kriisin aikana, mutta lehden suhteen toiveikkaina. Lehdelle vuonna 2022 myönnetty Vuoden tiedelehden palkinto asettaa meille, tuorelle päätoimittajaparille, riman korkealle, mutta tuo myös oikeutuksen ja taloudellisia mahdollisuuksia kehittää lehteä entisestään. Aikaisempien toimituskuntien työn varaan on tukeva rakentaa ja hyvässä porukassa toimitustyötä on sujuvaa opetella. Kiitos Ninalle erinomaisesta perehdytyksestä. Meillä on Maijan ja Iinan kanssa ilo alkaa toimittaa lehteä.

Avoin tiede ja avoin julkaiseminen sen osana ovat tänä päivänä akateemisessa maailmassa korostetusti esillä. Opimme juuri, että vihreän ja kultaisen avoimen julkaisemisen kanavan lisäksi on myös timanttista avointa julkaisemista. Kansainvälisessä tiedekustantajien EASE-konferenssissa siitä puhuttiin huvittavasti eräänlaisena tulevaisuuden ideaalina – huvittavasti siksi, että timanttinen avoin julkaiseminen on juuri tätä perinteistä tieteellisten seurojen varaan rakentuvaa julkaisuutoimintaa, jota Alue ja Ympäristökin edustaa. Pyrimmekin hiomaan tätä käsiemme kautta elävää arvokasta toimintatilaa jatkuvasti. Olemme molemmat enemmän yhteiskuntatieteellisiä ympäristötutkijoita, joten kohdistamme erityistä huomiota aluetutkimukseen julkaisuutoimintaan.

Opettelemme rauhassa lehden käytäntöjä ja katselemme samalla muiden kotimaisten tiedelehtien parhaita käytäntöjä “sillä silmällä”. Suunnittelemme lisäävämmä Alue ja Ympäristön toimitusprosessin läpinäkyvyyttä sekä vahvistavamme yhteisöllisyyttä lehden ympärillä. Haaveissamme on muodostaa perinteeksi uuden numeron julkistamisen yhteyteen julkkarit. Tilaisuus toimisi mahdollisuutena juhlistaa tehtyä työtä, pysähtyä hengähtämään ja pohtimaan yhdessä tuoreen numeron poliittisia implikaatioita ja toivottuja vaikutuksia sekä luotaamaan uusia suuntia. Kannustamme myös laatimaan artikkeleista laajemmalle yleisölle suunnattuja tekstejä Versus-lehteen. Jotta julkkarit olisi mahdollista järjestää sekä kevät- että syyskauden lopussa, siis kesä- ja joulukuussa, vaatii toimitusprosessi monien toimijoiden koordinaatiota.

Yhteiskuntatieteellinen ympäristötutkimus keskittyy suureksi osaksi niin sanottuun tietoisesti ympäristölliseen tarkastellen usein paikallisia tapauksia, tapahtumia ja laajempien rakenteellisten ongelmien oireita, kuten ilmastonmuutosta luonnontieteellisenä ilmiönä.

^a Alue ja Ympäristö -lehden päätoimittaja & Globaali kehitystutkimus, Helgingin yliopisto, ossi.ollinaho@helsinki.fi

^b Alue ja Ympäristö -lehden päätoimittaja & Metsätieteiden osasto, Itä-Suomen yliopisto, minna.santaoja@uef.fi

Kuitenkin niin sanotusti tiedostamattomasti ympäristöllinen toiminta käsittää valtaosan ihmisten toiminnasta ja tämä vaatii yleensä ajan yli rakentuvien kehityskulkujen, toiston, normaaliuden, ilmiselvyyksien ja erilaisten toimintaa rakenteellistavien asioiden tarkastelua. Ympäristönmuutokset ovat pitkälti arkielämään, varsinkin työelämään, perustuvia hiipiviä prosesseja. Etnografisen ja paikallisen tutkimuksen lisäksi on tärkeää kohdistaa enemmän huomiota niihin yhteiskunnallisiin rakenteisiin, joiden osana ja puitteissa ihmiset toimivat.

Pohdimme kumpainenkin tahoillamme perusteellisesti, ennen kuin päätimme ottaa päätoimittajan tehtävän vastaan. Kotimainen julkaisutoiminta ei akateemisilla markkinoilla meritoi, mutta totesimme sen muut arvot painavammiksi. Haluamme osaltamme edesauttaa erityyppisten rauhoittumisen käytänteiden vahvistamista, koska näemme, että kiire, hötkyily ja kroonisesti aikapaineistetuissa akateemisissa käytänteissä toimiminen estää laajempien ja syvempien yhteiskunnallisten muutosten vaatiman tutkimustyön tekemisen ja julkaisemisen. Olemme saaneet otteen kapulasta, Minna aluksi tukevammin, mutta tavoitteena on jakaa työ marxilaisesti: kukin tekee kykyjensä mukaan. Pyrkimyksenämme on vahvistaa Alue ja Ympäristö -lehden asemaa entisestään suomalaisessa tieteellisessä keskustelussa ja saada lehti Julkaisufoorumin tasolle 2, vaikka koko luokituksesta sitten Norjan mallin mukaan päätettäisiinkin luopua.

Ossi Ollinaho ja Minna Santaoja
Alue ja Ympäristön uudet päätoimittajat